

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VIII. Qua ratione se gerere debeant Religiosi in illis, quæ pro eorum usu conceduntur, ut paupertatis votum non transgrediantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

Item S. Francis

Idem servasse magnum illum Minorum Patriarcham facile comperiet, qui ejus Regulam & Pontificum Clementis V. & Nicolai IV. decisiones perlegerit, servaturque usque hodie hic patetissimum tam in aedificiis, quam in ornamentis pauperum: us apud familiam Capucinorum, & Discalceatorum, qui in hac arctissima paupertate tenui rerum omnium usu contenti, gratissimum DEO præstant famulatum.

Non faves hac doctrinam reticorum calumniis

Nec opponat quis non licere hac tempestate, qua hæretici Ecclesiarum ac Monasteriorum magnitudini, ornamentorumque pretiositati detrahunt: hac nostra doctrina illorum impietati favere, nequaquam enim favemus, non enim absolute aedificia magnifica, ac sumptuosa, vel ornamenta valde pretiosa damnamus, sed tantum respectivè loquentes considerato statu paupertatis uniuscujusque Ordinis, qua ratione Concil. Trid. & Viennen. loquuntur, asserimus illicitam esse superfluitatem, aut nimiam pretiositatem, unde in illis Religionibus, quæ habent copiosos redditus, ut Carthusienses, aliæque monachales illustres ac magnificæ Ecclesiæ merito eriguntur, quæ tamen in pauperibus Ordinibus fieri prudenter prohibentur.

C A P V T VIII.

Qua ratione se gerere debeant Religiosi in illis, quæ pro eorum usu conceduntur, ut paupertatis votum non transgrediantur.

Religiosus superflua possidens incidit in vitium proprietatis.

ILLud imprimis statuo etiam annuente Prælato Religiosos non posse sine peccato proprietatis superflua respectu sui status possidere. Hanc Concil. tenent omnes Authores, quos sup. C. præcedent. Concl. 1. addaximus. Et ratione manifesta convincitur, quia secundum veriorum, & tutiorem sententiam Theologorum superflua opes sine peccato reineri etiam à secularibus non possunt, ut sentit S. Thom. 2. 2. q. 66. art. 7. & q. 87. art. 1. ad 4. & alibi sæpe, Alberus, Richardus, Paludanus, & alii in 4. Sententiarum distinct. 15. quo etiam loco S. Th. q. 2. art. 1. quaest. 4. scribit hanc esse communem Theolog. sententiam, quod probat 1. ex illo loco Matth. 6. Nemo potest duobus Dominis servire: non potest DEO servire, & mammonæ. Servire autem mammonæ nihil aliud est, ut ibi testantur Chryostomus & Hieronymus, quam super vacaneas divitias, omnes pecunias, aut vestes, aut alia id genus congregare. Similiter Luc. 3. dicitur: Qui habet duas tunicas, det non habenti, & qui habet escas, similiter faciat. quo loco per duas tunicas, aut escas aperit, quod superfluum est, significatur. Nam ut S. Hieronymus in Epistola ad Eddibiam q. 1. explicat, una tunica dicitur vestimentum unicuique necessarium. Quare si alicui tres, aut quatuor vestes per hyemem necessariæ sint, omnes illæ una tunica censentur; nam ibi non egit Christus Dominus, ut notat Euthymius Matth. 10. de pluribus vestibus diversarum rationum, quæ velut unum indumentum constituunt, sed de vestibus mutatoris ejusdem rationis, ut sunt duæ cappæ vel duo habitus, & hoc Thom. à Jesu Oper. Tom. 1.

est, quod ibi dicitur, ut qui habet duas tunicas ejusdem rationis, quia superflua solent esse unam alteri det, neque hoc est consilium, sed potius præceptum. Nam cum dixisset ibi D. Joannes: Omnis enim arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. quæ: eni- bus turbis, quid ergo faciemus? Respondit: Qui habet duas tunicas &c. Et confirm. ex illo Luc. 12. ubi Christus Dominus diviti illi de suis bonis recendendis cogitanti dixit: Stulte hac nocte reptent à te animam tuam, &c. Quem locum tractans D. August. in lib. 50. bonitatum, hom. 7. asserit divitem illum non ob aliud peccatum fuisse damnatum, nisi quia superflua retinebat: & idem sentit de illo, qui induebatur purpura, & epulabatur quotidie splendide.

Quæ scripturæ loca potius iure illis Religiosis convenire debent, qui ultra necessaria, superflua retinent. Et maxime in illis Religionibus, ubi alii Religiosi egestate premonentur. Hinc igitur à fortiori, quam sæculi divites Patrum testimonio damnantur. Contra quos adduci potest illud Basilii in orat. sup. illa verba, destrua horrea mea &c. Est panis, inquit, famelicis quem tu tenes, nuda tunica, quam in conlavi conservas, discalceatis calcus, qui apud te marcescit, indigentibus argentum quod possides inhumatum. Quoties tot pauperibus injuriam facis, quot dare valeres. D. Hieronymus ubi supra, si plus, inquit, habes, quam tibi ad victum, vestitumque necessarium est, illud eroga, & in illo debitorum te esse noveris, & apud Gratianum dist. 42. Can. hospitale, idem Hieronymus ait: Aliena rapere convincitur, qui ultra sibi necessaria retinere probatur. S. August. in Psal. 147. superflua, inquit, divitis, necessaria sunt pauperi; aliena retinet, qui ista tenet. Quod si hæc Patres & plurima alia, quæ ob brevitate omittimus, contra divites seculares scripserunt; Quæ in Religiosos nostri temporis plus quàm sæculi divites abundantes proclamarent?

Quare subditi non possunt excusari dicentes, illa esse sibi à Prælati concessa, habereque animam paratum, ut pro voluntate Prælati possint sibi auferri. Tum quia frequenter hæc facultates solent extorqueri violentè, precibus, aut vi, vel tantum permitti solent ad evitanda majora mala; tum quia etiam si libere omninoque spontaneè concederentur, non excusantur superflua accipientes cum tali facultate à peccato proprietatis, quia Prælati, ut sup. C. præced. demonstravimus, similes licentias non possunt concedere.

Probat præterea ex Patribus Cap. 1. & 2. hujus 4. Partis citatis, qui omnes suis Reg. his præcepere ut omnibus Religiosis bona monasterii distribuerentur, secundum indigentiam, & necessitatem eorum, ut unicuique opus est. Per quæ verba omnino rejiciunt superfluum usum, idque loculen-ter expressit Trid. dist. Cap. 2. dicens nihilque superfluum in ea sit. Quæ verba tam ad Prælatum concedentem, quam ad subditum utentem diriguntur. Et in Clem. 1. de statu Monachorum stricte prohibetur monachi D. Benedicti qualibet pretiositas, aut superfluitas in suis usibus. Quam decisionem omnibus Religiosis convenire affirmavit Navarr. Comment. 2. de Regul. n. 27. & expresse D. Benedict. in sua Reg. Cap. 55. vera superfluitatem dicens: Accipientis nova vestimenta, vetera semper reddant in presentibus deponenda, sufficit enim monacho duas tunicas, duas

cucullas habere propter noctes, & ad lavandas ipsas, jam quod supra fuerit, est superfluum & amputari debet, & quodcumque est vetustum, reddant, cum accipiunt novum. D. Hieronymus in Regul. Monacharum. Cap. 2. Certè, inquit, non tunicam, nisi qua ex necessitate portatur, non caligem, neque aliud minimum quodque. Et in eadem Reg. Cap. 3. non retineatur aliquid quantumcumque minimum ultra ea, quæ ex necessitate portantur. Et infra: Si quæ verò supersunt, uno claudantur in loco D. Basil. in quæst. fusiis explicatis. q. 2.2. de Religiosorum vestibus tractans, duplicatas eis habere non permittit, & in Regula brevior. interrogat. 70. agens de suppellectili Religiosorum, ait: usus enim mentura est inevitabilis necessitas utendi, & interrogat. 90. prohibet duplicatarum vestium usum D. Augustinus in sua Reg. Non sit, ait, notabilis habitus vestis, id est, pretiosus, & ex D. Francico satis constat strictissimum tantum usum rerum Fratribus suis concessisse. Retum igitur superfluitas à viro religioso non solum requirenda non est, verum & longè profiganda.

Attenda ergo unusquisque suæ professionis limites, patrimoniamque sectetur in omnibus, nec vanè se extollat delicias in paupertate, vitæque austeritate quærens. Abiit enim, ut credamus tantas, quantæ hodie in plerisque monasteriis sunt, vanitates, ac superfluitates, à Regula fuisse concessas, vel iustè à Prelatis permittas. Miror etenim (ut cum Bernardo ad Guilielmum Abbatem clamem) unde inter monachos tanta intemperantia in commensationibus, potationibus, in vestimentis & lectisteriis, & equitibus, & construendis adificiis inolescere potuit; & quod deterius est, ubi hæc studiis suis, voluptuosius atque effusius fiunt, ubi ordo melius teneri dicatur, ubi major præcetur religio. Ecce enim parcitas putatur avaritia, sobrietas, austeritas creditur, silentium tristitia reputatur. E contra remissio, discretio dicitur, effusio liberalitas, loquacitas affabilitas, cachinnatio iucunditas, mollicies vestimentorum, & equorum fastus honestas; lectorum superfluis cultus munditia, cumque hæc alterutrum impendimus, baritas appellatur. Ista charitas destruit charitatem, hæc discretio, discretionem confundit, talis misericordie, crudelitate plena est, qua videlicet ita corpori servitur, ut anima juguletur. Quæ enim charitas est, carnem diligere, & spiritum negligere? Quare discretio totum dare corpori, & animæ nihil? Quasi verò misericordia ancillam rescire, & dominam interficere? Nemo pro huiusmodi misericordia speret se consequi misericordiam, qua misericordibus promittitur in Evangelio, Veritatis ore dicitur: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Sed certissime potius poenam expectet, quam tali (ut ita dicam) impio misericordis. Job magis prophetando, quam affectando impetratur. Non sit, inquam, in recordatione, sed conteratur quasi lignum infructuosum.

Et infra idem Bernardus (1. Timoth. 6.) Habentes victum & vestitum, his contenti simus. Nobis autem est pro victu satietas, nec vestitum appetimus, sed ornatum. Quaritur ad induendum, non quod utilius, sed quod subtilius invenitur, non quod repellat frigus, sed quod superbie compellat; non denique (juxta Regulam) quod vilius comparari potest, sed quod venustius, imo vanius ostentari. heu me miserum qualemcumque Monachum! Cur adhuc viso videt, e ad id devenisse Ordinem nostrum, Ordinem scilicet qui primus fuit in Ecclesia, imo à quo corpi-

Ecclesia, quo nullus in terra similis Angelicis Ordinibus, nullus vicinior ei, qui est in caelo Hierusalem mater nostra, sive ob decorem castitatis sive propter charitatis ardorem, cuius Apostoli instituerent, cuius hi, quos Paulus tam sepe sanctos appellat, inchoaverunt existerunt?

Et quidem inter illos, cum nihil quod suum esset quispiam retinisset, dividebatur, ut scriptum est, singulis prout cuique opus erat, non igitur quod quisque pueriliter gestire poterat. Sane ubi tantum, quod opus erat, accipiebatur; ubi nihil proculdubio otiosum admittetur, quanto magis nihil curiosum quanto magis nihil superbum? Quod inquit opus erat, hoc est, quantum ad indumenta, quod & nuditatem tegeret, & frigus repelleret. Putasne ubi cuiquam galabrum aut issembrum quærebatur ad induendum? cuiquam ducentorum solidorum mula parabatur ad equitandum? Putasne inquam cuiquam ibi lectuli optiorum cattinum, aut discolor barricanus operiebat, ubi singulis dividebatur tantum, prout cuique opus erat? Non illic arbitretur valde curatum fuisse de pretio, de colore, de cultu vestimentorum, ubi tam indefessum iurat fudicam in concordia morum, animorum coherens, profectuque virtutum. Multitudinè inquit credentiam erat cor unum & anima una.

Ubi nunc illud animanimitatis exercitium? Fusi sumus exterius, & de regno DEI, (quod intra nos est) relicti veris, ac perennibus bonis, fors quarimus vanam consolationem, de vanitatibus, & insaniis falsis, ac iam religionis antiquæ non solum virtutem amisimus, sed nec speciem retinemus. Ecce enim ipse habitus noster (quod & dolens dico) qui humilitatem esse solebat in signe, à monachis temporis nostri, in signum gestatur superbia. Vix jam in nostris Provincia invenimus quo vestiri dignemur. Miles, & monachus ex eodem panno parantur sibi cucullam, & chlamydem. Quivis de saculo quantumlibet honestus, etiam si Rex, etiam si Imperator fuerit, nona mens nostra horrebit indumenta, si suo sibi modo preparata fuerint & aptata.

Ceterum in habitu, inquit, non est religio, sed in corde. Bene. At tu quando cucullam empturus lapsus urbes, fora circūs, percurris mundanas, domos tractaris negotiorum, cunctam exercitū singularem suppellectilem, ingentes explicas pannorum cumulis, attritas digitis, admoveas oculos, solu opponis radu? quidquid grossum, quidquid pallidum occurrerit, respicis. Si quid autem sui puritate ac nitore placuit, illud mox quanto libet pretio sarago tibi restimere. Rogo te, ex corde facti hæc, an simpliciter? Cum denique contra regulam non quod vilius occurrerit, sed studiosissime quaris quod quia variis invenitur pretiosius, emitit, ignorans facti hæc, an ex industria? Ex cordis thesauro sine dubio procedit quidquid foris apparet vitiosum, vanum cor vanitatu notam ingerit corpori, & exterior superfluitas, interiori vanitatis indicium est. Molliora indumenta, animi mollietatem indicant. Non tanto curaretur corporis cultus, nisi prius neglecta fuisset mens inculta virtutibus. Miror autem cum regula dicat, ad magistrum respicere quidquid à discipulis delinquitur, & Dominus per Prophetam, sanguinem in peccato morientium de manu Pastorum requirendum esse minetur, quomodo Abbates nostri patiuntur fieri talia, nisi forte (si audeam dicere) nemo sidenter reprehendit in quo se esse irreprehensibilem non confidit. Siquidem humanitatis est omnium, in quo quisque sibi indulget, alium non vehementer irasci.

Diam,

Dicam, dicam, presumptuosus dicar, sed verum dicam. Quomodo lux mundi obtinebatur a est? quomodo sal terra insatuum est? quorum nobis vita via vita debuit esse, dum exemplum in suis actibus ostendunt superbia, caci facti sunt duces casorum. Quod enim (ut cetera taceam) specimen humilitatis est, cum tanta pompa, & equitatu incedere, tantis hominum crinitorum stipari obsequiis, quatenus duobus Episcopis unus Abbatibus multitudo sufficit? Mentior si non vidi Abbatem sexaginta equos, & eo amplius in suo ducere comitatu. Dicat si videat eos transientes non Patres esse monasteriorum, sed Dominos castellorum; non Rectores animarum, sed Principes Provinciarum. Tum deinde gestari iubentur mappule, scyphi, bacini, candelabra, & mantica suffarciata, non stramentis, sed ornamentis lectulorum. Vix denique quatuor leucis a sua quispam domo recedit, nisi cum tota suppellectili sua, tanquam sit vel uturus ad exercitum, vel transiurus per desertum, ubi non valeant inveniri necessaria. An non possit eodem vasculo & aqua manibus vergi, & vinum bibi? An non possit ardere lucere lucerna, nisi in tuo quod portas candelabro, & hoc aureo vel argenteo? An non possit dormire, nisi super varium stratum, aut sub peregrino cooperatorio? An non unus aliquis minister possit & iumentum ligare, & ad mensam servire, & lectulum preparare? Nunc ergo tanta multitudini garsonum, ac iumentorum (cur vel ad solatium mali) nobiscum non ferimus necessaria, quatenus hospites non gravaremus?

Sed hac parva sunt, veniam ad majora, sed ideo visa minor, quia usitata. Omittit oratoriorum immensas altitudines, immoderatas longitudines, supervacuas latitudines, sumptuosas depunctiones, curiosas depunctiones; quae dum orantium in se retorquentis aspectum, impediunt & afficiunt. Hac Bernardus.

Jam (pro dolor) nostris temporibus plures Religiosos propriae professionis obliros confpicimus ita post emissum de Evangelica paupertate votum terrenis cupiditatibus trahi & alligati, ut inexplibili pecuniarum desiderio semper videantur flagitare, & pro his retinendis humanas divinasque leges contemnunt. Quid vero de his dicam, qui in cellis amplissima suppellectili, paramentis, picturis, imaginibus aureis, aut argenteis, alioque reium vario, & multiplici ornatu, divitum saeculi more abundare non verentur? Quid & taceam de aliis, qui infinita libri orum aut codicum multitudine armaria replent, quos fere nunquam ipsi nec vident, nec ab aliis legi permittunt, illosque secum per varia cenobia magnis sumptibus, strepitu magno, & pusillorum scandalo deferunt?

Omittit alias superfluitates, ut sunt varia pretiosaque horologia, vasa fictilia, & alia nanae, quibus mulierum, aut puerorum more delicati monachi capiuntur. Ac denique molles vestimentorum, equorum fastus, lectorum superflua cultus ac suppellectilium aliarum superabundantia, & ubi forte alii ex commilitonibus monachis vestes habent conrinas, vixque eis paupertate oppellum monasterium novas potest concedere, ipsi tot, ac tantis abundare non verentur. verè jam Religionis antiquae, non solum virtutem amissimus, sed neque speciem retinemus. Quis in principio, cum Ordo cepit monasticus, ad tantam crederet monachos labem devenituros?

Præterea inferitur majori culpa notari, qui res monasterii in usus illicitos consumunt, aut alias perdunt, vel dissipant, imò & moraliter loquendo eodem modo peccare credendum est, qui rem aliquam suae curae commissam ex negligentia perdit, atque eum, qui ex indultia illam dissipat.

Atque adeo tenetur Religiosus quando aliquid ad usum habet, attendere ne notabiliter consumatur, perdat, aut minuat, propter negligentiam suam, alias peccabit mortaliter contra paupertatis votum, & si in rebus minimis hanc habet incuriam propter materiae paupertatem erit peccatum veniale.

CAPVT IX.

Qualis debeat esse cura Officialium monasterii circa res sibi commissas.

EX superiori doctrina rursus inferitur, quanta debeat esse Officialium monasterii (ut sunt œconomus, Sacrista, librarius, & reliqui) cura circa res, quæ sibi custodiæ & administrationi demandatæ sunt, horum enim officium est commissas sibi res diligenti cura custodire, fideliterque tractare in ordine ad bonum commune. Et contrarium facientes contra paupertatis votum graviter delinquent, ut affirmat Anonimus 3. parte tit. 15. Cap. 1. §. 11. Et Basil. in questionibus brevioribus quest. 143. curam Officialium circa res monasterii declarat, ubi interrogat, quomodo curam gerere debeant operantes concredita ipsis suppellectili? Et respondet: Primum velut DEO devota, ac dicata, deinde velut non potentes absque ipsa debitum impigram studium ostendere, & quest. 144. repetit. Si negligentia perdat quid, aut ex contemptu abutatur. Resp. Qui abutitur, velut sacrilegus, qui verò perdit, sacrilegii causa iudicetur omnium DEO nuncupatorum, ac dedicatorum, & in Regulis suis declaratis interrogatione 9. fere eadem repetit. Quam sententiam præ oculis habere debent Conventus Officialia, propter quorum incuriam multoties eis concredita res perduntur, vel notabiliter minuantur.

Cassianus lib. 4. Cap. 14. suorum temporum monachorum curam circa res monasterii laudans, tantam circa illas diligentiam habere ait; ac si essent propriae, adeoque earum dominium exuisse, ac si extranei essent, & peregrini, & in Cap. 19. eandem rem prosequens ait: Tanta sollicitudine curaque suscipientes custodiunt, ne quid ex eis immineatur, vel percat, ut credant se etiam pro minimis quibusque vasis tanquam pro sacrosanctæ rationem non solum dispensatori presenti, sed etiam Domino reddituros, si forte aliquid ex eis negligentia eorum fuerit immutatum. In cujus rei confirmationem Cap. 20. memorabile illud tritumque adducit exemplum illius Fratris, qui cum properatè lentici las coctioni præparatæ, quia tria grana ab eo sunt prætermissa, cum ab œconomio prætereunte conspiceretur confestim super hoc Abbatem consulit à quo, ut Cassian. 2. inquit, velut interversor, neglector que sacri peculij iudicatus ab oratione suspensus est. Cuius negligentia reatus non ei aliter remissus est, nisi cum publicè

Quanta cura ac diligentia res monasterii tractanda ac conservanda?